

Prokazování diskriminace

Esperança Mealhaová

Referendářka, Tribunál Evropské unie

Seminář ERA na téma „Uplatňování práva EU proti diskriminaci“

(Praha, 18. a 19. března 2026)

1

Shrnutí

1. Zvláštní kritéria pro rozložení důkazního břemene
2. Založení domněnky diskriminace
3. Vyvrácení domněnky diskriminace
4. Závěrečné poznámky

2

1. Zvláštní kritéria pro rozložení důkazního břemene

1.1 Obecná kritéria

- Nedostatečnost obecných kritérií pro (subjektivní) rozložení důkazního břemene
 - Množství nehmatatelných diskriminačních jednání
 - Přímá a nepřímá diskriminace
 - Obtížný přístup k důkazům

1.2 Zvláštní kritéria Soudního dvora

➤ *Danfoss*, 109/88 (1989)

➤ *Enderby*, C-127/92 (1993)

- Důkazní břemeno ohledně existence diskriminace na základě pohlaví může být v případě potřeby přeneseno, aby patrná oběť diskriminace nebyla zbavena účinného prostředku k prosazování zásady stejné odměny.

1.3 Právo EU

➤ Rovné zacházení bez ohledu na rasu, směrnice 2000/43 (článek 8)

➤ Rovnost v zaměstnání, směrnice 2000/78 (článek 10)

Rovnost žen a mužů

➤ Rovné zacházení v přístupu ke zboží a službám, směrnice 2004/113 (článek 9)

➤ Rovné zacházení (přepracované znění), směrnice 2006/54 (článek 19)

1.4 Přenesení důkazního břemene

- Zvláštní pravidla ve dvou fázích
 1. Založení domněnky diskriminace (žalobce)
 2. Vyvrácení domněnky diskriminace (žalovaný)

- Pravidla se vztahují na
 - Důkaz o diskriminaci
 - Pokud členské státy nepřijmou příznivější opatření

- Pravidla se nevztahují na
 - Trestní řízení
 - Případy, kdy je za zjištění skutkového stavu odpovědný soud

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

7

1.5 Účinnost a spravedlnost

- Zásada **rovnosti a zásada zákazu diskriminace**
- Zásada **účinnosti** práva EU
- Zásada **účinné soudní ochrany**
- Zásada **spravedlnosti řízení**

Další příklady „spravedlivějšího“ rozložení důkazního břemene

- *Harman International Industries*, C-175/21 (2022)
- *Hamoudi v. Frontex*, C-136/24 P (velký senát, 2025)

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

8

1.6 Spravedlivá rovnováha

Stanovisko generální advokátky Kokott, *Belov*, C-394/11 (2012, 92)

- Pravidla týkající se důkazního břemene – zachovat spravedlivou rovnováhu mezi zájmy oběti diskriminace a zájmy druhého účastníka řízení.
- Tato pravidla nezbavují domnělou oběť diskriminace důkazního břemene v plném rozsahu, ale pouze jej mění.

1.7 Uplatňování práva EU na skutkový stav před brexitem

Stanovisko GA Kokott, *Credit Agricole Corporate & Investment Bank*, C-350/24

- dopad brexitu na „staré případy“
- důkazní břemeno u žádostí týkajících se diskriminace podle směrnice 2006/54

2. Založení domněnky diskriminace

„skutkové okolnosti nasvědčující tomu, že došlo k diskriminaci“

2.1 Druhy důkazů

I. Veřejná vyjádření

- Vyjádření právního zástupce žalovaného
 - *Feryn*, C-54/07 (2008)

- Prohlášení osob bez právní způsobilosti k zastupování
 - *Accept Association*, C-81/12 (2013)

- Prohlášení neurčených osob
 - *ČEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14 (2015)

- Souvislost mezi prohlášeními a náborovou politikou – kritéria
 - *NH*, C-507/18 (2020, 43–46)

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

13

II. Statistické údaje

- Necyklické údaje
 - *Schuch-Ghannadan*, C-274/18 (2019, 46–47)

- Jevy, které nejsou nepředvídatelné nebo krátkodobé
 - *KfH Kuratorium für Dialyse*, C-184/22 (2024)
 - *Dánština „Ghettos“*, C-417/23 (2025, 142)

- Méně významný, ale přetrvávající rozdíl
 - *Seymour-Smith a Perez*, C-167/97 (1990, 60–61)

- Značný rozdíl
 - *Jenkins*, 96/80 (1981, s. 925, 13)
 - *Schönheit*, C-4/02 a C-5/02 (2003)
 - *KfH Kuratorium für Dialyse*, C-184/22 (2024, 64)

- *Kowalska*, C-33/89 (1990, dispos.)

- Úloha vnitrostátního soudu
 - *YS (Podnikové důchody vedoucích pracovníků)*, C-223/19 (2020, 50)

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

14

III. Srovnávací prvky

- Je na žalobci, aby prokázal srovnatelnost práce a rozdíl v odměňování.
 - *Brunnhofer*, C-381/99 (2001, 57–59, 60)
 - Výjimka: nemožnost srovnání
 - *Air Nostrum e.a.*, C-314/23 (2024, 38, 42)
 - pojem odměna (denní příspěvky) – nesrovnatelná práce (žádná nepřímá diskriminace)

- Stejná práce nebo práce stejné hodnoty – převzato ze „souboru faktických prvků“
 - *Brunnhofer*, C-381/99 (2001, 43, 48)
 - *Kenny a další*, C-427/11 (2013, 27–28)

- Důkaz o stejné práci + rozdílná odměna = výskyt diskriminace
 - *Brunnhofer*, C-381/99 (2001, 60)

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

15

IV. Těhotné ženy, ženy po porodu nebo kojící ženy

- Těhotenství
 - *Dekker*, C-177/88 (1990, 12)

- Posouzení rizik nezahrnovalo zvláštní posouzení
 - *Otero Ramos*, C-531/15 (2017, 71)
 - *González Castro*, C-41/17 (2018, 75)

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

16

v. Přípravné dokumenty k právním předpisům

➤ *Dánská „ghetta“, C-417/23 (2025)*

- Kritérium „přistěhovalci z nezápadních zemí a jejich potomci“
- Přípravné práce na právní úpravě, jejíž součástí je kritérium, mohou obsahovat informace relevantní pro určení, zda tato právní úprava zavádí rozdílné zacházení na základě etnického původu.
- Statistické důkazy

2.2 Přístup k důkazům

2.2 Neexistence obecného práva na přístup

Antidiskriminační směrnice nestanoví právo na přístup

➤ *Kelly*, C-104/10 (2011)

- přístup ke kvalifikacím ostatních uchazečů o odborné vzdělávání

➤ *Meister*, C-415/10 (2012)

- přístup k informacím o zaměstnávání zaměstnavatelem

2.2 Odepření přístupu, nepřístupnost, nedostatečná transparentnost

- Nesmí ohrozit dosažení cílů sledovaných antidiskriminačními směrnice.

➤ *Schuch Ghannadan*, C-274/18 (2019, 55)

- Může přispět k založení domněnky diskriminace

➤ *Danfoss*, 109/88 (1989, 10, 13 a 15)

➤ *Kelly*, C-104/10 (2011, 39)

➤ *Meister*, C-415/10 (2012, 47 a násl.)

2.3 Důkazní standard

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

21

2.3 *Domněnka diskriminace*

- „Zdání diskriminace“ / „zdánlivá diskriminace“
 - *Danfoss*, 109/88 (1989); *Enderby*, C-127/92 (1993, 16–18); *Brunnhofner*, C-381/99 (2001, 60)
 - *Schuch Ghannadan*, C-274/18 (2019, 51)

- „Skutečnosti vedoucí k domněnce diskriminace“
 - *Coleman*, C-303/06 (2008, 54)

- „Dostatečné důkazy“ k prokázání skutečností, z nichž lze „odvozovat“ diskriminaci
 - *Meister*, C-415/10 (2012, 42)

- „Skutkové okolnosti zakládající diskriminaci prima facie“
 - Stanovisko generální advokátky Kokott, *Belov*, C-394/11 (2012, 94)

ESPERANÇA MEALHA, PROKAZOVÁNÍ DISKRIMINACE, SEMINÁŘ ERA, PRAHA, BŘEZEN 2026

22

2.3 Důkazní břemeno žalobce

Aby bylo možné založit domněnku diskriminace (diskriminace *prima facie*), musí žalobce prokázat:

- i. chráněný znak (pohlaví, rasový nebo etnický původ, věk atd.)
 - Poznámka: vícenásobná diskriminace
- II. Méně příznivé zacházení nebo méně příznivé dopady
- III. Zjevná, předpokládaná nebo *prima facie* příčinná souvislost mezi body i. a ii.

3. Vyvrácení domněnky diskriminace

Důkazní břemeno žalovaného

1. Legitimní cíl založený na objektivně odůvodněných faktorech, který je cizí jakékoli diskriminaci

- *Jenkins*, 96/80 (1981, 9–12)
 - *Bilka*, C-170/84 (1986)
 - *Seymour-Smith a Perez*, C-167/97 (1999, 58–65)
 - *ČEZ*, C-83/14 (2015, 17)
 - „nechvalná proslulost“ skutkových okolností
 - *Kutz-Bauer*, C-187/00 (2003, 59–60)
 - rozpočtové cíle
 - Stanovisko AG Szpunar, *Air Nostrum*, C- 314/23 (2024, 68 a násl., nenásledoval Evropský soud)
 - *objektivní autonomie sociálních partnerů*
- 2. Vhodné a nezbytné prostředky k dosažení legitimního cíle
- *Dánská „ghetta“*, C-417/23 (2025, 160)

4. Závěrečné poznámky
